

СТЕРЕОТИПИ, УПЕРЕДЖЕННЯ ТА ДИСКРИМІНАЦІЯ

Мета уроку

- формувати уявлення про зміст понять «стереотипи», «дискримінація», «ксенофобія», «расизм», «толерантність»; вчити учнів виявляти прояви цих явищ в суспільстві;
- оцінювати вплив стереотипів і упереджень на суспільну думку;
- продовжити формування в учнів навички свідомого вибору власних мотивів в роботі з інформацією, а також вміння аналізувати, висловлювати власну думку, застосовувати набуті знання та досвід в конкретних ситуаціях;
- сприяти формуванню активної життєвої позиції, вихованню толерантності, взаємоповаги.

Проблемна ситуація

Уявіть, що в стрічці новин улюбленої соцмережі ви прочитали два твердження:

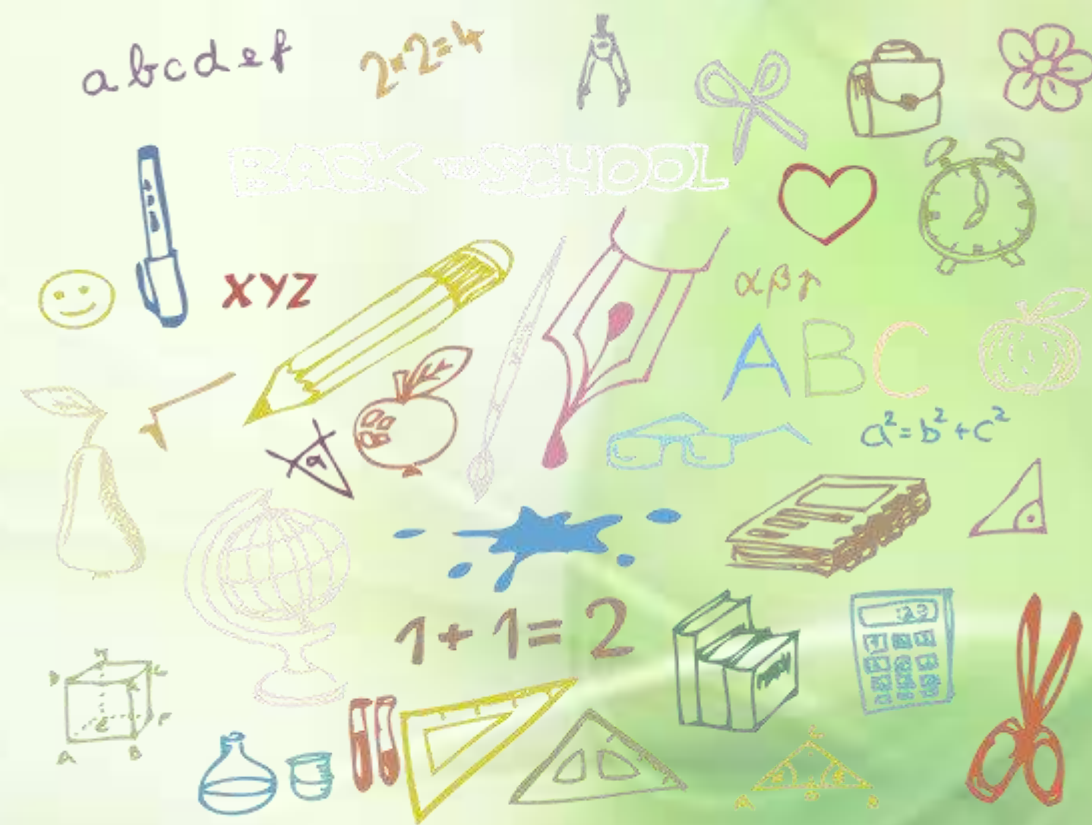
- 1. Під час англо-бурської війни українець врятував від страти майбутнього англійського прем'єра Уїнстона Черчіля.
- 2. Китайські товари мають низьку якість.
- *Запитання*
 1. Яке з них викличе більшу довіру? Чому?

Вірним є перше твердження!

Його засвідчують різні історичні документи. Але багато з вас повірили другому, спираючись на знання про масову дешеву китайську продукцію, якої багато в магазинах чи на ринку, хоча в Китаї виготовляють і величезну кількість високоякісних товарів.

Такі загальновідомі спрощені твердження, що часто не мають під собою реального підґрунтя, насправді дуже живучі. Їх називають стереотипами. З ними ми зустрічаємось щоденно: у побуті, в школі, в ЗМІ, часто не усвідомлюючи їх негативної ролі.

Стереотипи та їх роль у житті людини й суспільства

Уявіть собі будь ласка яблука, стільці, олівці. Існує тенденція бачити об'єкти в групі більш однорідними, ніж вони є насправді. Чи уявили ви собі всі яблука червоними? Стільці з однаковими рівними спинками, а олівці жовтими?

Те саме стосується і людей. Оцінюючи людей, які належать до різних груп – спортсменів, бізнесменів, вчителів, охоронців, ми схильні перебільшувати схожість в середині груп і різницю між групами.

Стереотип — стале, спрощене, схематичне, часто викривлене уявлення про щось або когось.

Стереотипи є складовою частиною масової культури.

Вони можуть формуватися на основі віку («всі підлітки важкі»), статі («чоловіки не плачуть»), раси («японці не відрізняються одне від одного»), релігії («іслам — релігія терору»), професії («усі адвокати — шахраї») і національності («усі євреї — жадібні»).

Існують також стереотипи географічні («життя в невеликих містах безпечніше, ніж у мегаполісах»), речові («німецькі машини — найякісніші») тощо.

Вправа 1. «Хлопці – дівчата»

- *Завдання групі “Хлопці”*
- Продовжити фразу “Усі дівчата - ...”, записавши кілька поширених стереотипів
- Сформувати образ ідеальної дівчини (дружини)
- *Завдання групі “Дівчата”*
- Продовжити фразу “Усі хлопці - ...”, записавши кілька поширених стереотипів
- Сформувати образ ідеального хлопця (чоловіка).
- Правило: Пам’ятайте про ввічливість та взаємоповагу!

Усі стереотипи поділяються на позитивні, негативні і нейтральні:

- - позитивні (моя дівчина — найвродливіша, моя країна — найкраща, наші вчителі — найрозумніші);
- - негативні (у селі люди менш освічені, французи розбещені, араби — войовничі);
- - нейтральні (усі українці люблять борщ, усі іспанці дивляться кориду, всі німці — пунктуальні).

Причинами виникнення стереотипів є:

- відсутність життєвого досвіду;
- емоційне сприйняття та упереджене ставлення;
- отримана інформація;
- відсутність достатньої кількості фактів.

Вправа 2. «Залізничний експрес»

Уявіть, що ви сідаєте в потяг, щоб здійснити тривалу подорож.

У купе, окрім вам, подорожують ще три пасажери.

З ким із пасажирів ви б хотіли опинитись в одному купе, а з ким ні?

- солдат, демобілізований із лав армії;
- підліток, схожий на наркомана;
- чорношкірий турист з Африки;
- ВІЛ-інфікований молодий художник;
- дівчина з вадами зору;
- циганка середнього віку;
- репер з магнітофоном;
- китаєць, який споживає їжу з дивним запахом;
- молодий чоловік, схильний до вживання алкоголю;
- уболівальник, котрий повертається з футбольного матчу;
- біженець з Сирії;
- працівник поліції;
- мусульманин похилого віку;
- неохайно одягнена жінка з маленькою дитиною;
- колишній в'язень;
- молода людина нетрадиційної орієнтації.

Вправа 2. «Залізничний експрес»

Завдання №1 Спільно обрати одного найбільш бажаного супутника для подорожі.
(Чим керувались при виборі?)

Завдання №2 Спільно обрати одного найбільш небажаного супутника для подорожі.
(Чим керувались при виборі?)

Обговорення.

1. Чи важко було зробити вибір? Чому?
2. Чим ви керувалися, здійснюючи вибір?
3. Чому відповіді різних груп були різними (іноді збігались)?
4. Чи вплинули ваші стереотипи та упередження на вибір пасажирів? Які саме?
5. Як би ви почувались, якби ніхто не захотів їхати в одному купе з вами?
6. Що може вплинути на зміну вашого вибору?

Упередження — це зазвичай негативні думки, про явища, людину або групу людей, що, однак не передбачають безпосереднього знайомства з ними, а тому формуються опосередковано.

Ознаки, за якими відбувається дискримінація чи складаються упередження*

ДЕРЖАВНА
СЛУЖБА
ЯКОСТІ ОСВІТИ
УКРАЇНИ

стать

ґендер

вік

раса

етнічність

релігія

інвалідність

освіта

сексуальна
орієнтація

дохід

культура

місце
проживання

У багатьох країнах, зокрема й в Україні, стигматизація та пов'язана з нею дискримінація заборонені та караються законом, засуджуються в суспільстві. Проте трапляються випадки дискримінації ВІЛ-інфікованих людей. У цьому разі ВІЛ-інфіковані можуть звернутися до суду, щоб захистити свої права та отримати відшкодування матеріальних та моральних збитків.

Робота з джерелом

Сьогодні в Європі серйозною проблемою є зростання недовіри, негативного ставлення до емігрантів з країн Азії та Африки.

Щоб запобігти таким негативним явищам на замовлення місцевої влади у м. Кельн з'явився такий плакат.

ТВІЙ ХРИСТОС – ЄВРЕЙ
ТВОЄ АВТО – ЯПОНСЬКЕ
ТВОЯ ПІЦЦА – ІТАЛІЙСЬКА
ТВОЯ ДЕМОКРАТІЯ – ГРЕЦЬКА
ТВОЯ ВІДПУСТКА – У ТУРЕЧЧИНІ
ТВІЙ РАХУНОК – АРАБСЬКИЙ
ТВІЙ АЛФАВІТ – ЛАТИНСЬКИЙ...
ТАК ХТО ТУТ ІНОЗЕМЕЦЬ: ТВІЙ СУСІД ЧИ ТИ САМ?

Про що змушує замислитися плакат?

До чого він закликає?

Домашнє завдання

З'ясувати значення поняття *«забобони»*.

Навести приклади. Чому забобони досі існують?

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу -
zhannaandreeva95@ukr.net